

Uppdrag att initiera och utvärdera en försöksverksamhet med strukturerade läkemedelssamtal på apotek

---

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att ge Läkemedelsverket i uppdrag att initiera och utvärdera en försöksverksamhet med strukturerade läkemedelssamtal på apotek. Försöksverksamheten ska utformas för en avgränsad patientgrupp och syfta till att uppnå ökad följsamhet till ordinerad behandling.

Läkemedelsverket får för uppdragets genomförande använda 1 500 000 kronor under 2013. Medlen ska efter rekvisition utbetalas engångsvis av Kammarkollegiet från utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 28 Apotek. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast 31 mars 2014. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisition och redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Läkemedelsverket ska senast den 27 september 2013 lämna en skriftlig delredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet). I uppdraget ingår att ge förslag på relevanta utfallsmått som är tydligt definierade och mätbara och som därmed ger underlag för att kunna fastställa effekten av strukturerade läkemedelssamtal. I delredovisningen ska följande ingå:

- kunskapsöversikt över befintliga rådgivningsmodeller,
- beskrivning av urvalskriterier och rekommendation avseende patientgrupp, samt
- en redogörelse för val av effektmått.

Läkemedelsverket ska senast den 15 december 2014 lämna en skriftlig slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Social-

departementet). I slutredovisningen ska en samlad bedömning av försöksverksamheten med strukturerade läkemedelssamtal göras. Särskild tonvikt ska läggas vid patientnytta i förhållande till kostnaden för verksamheten. I Läkemedelsverkets samlade bedömning ska även behovet av förändring i befintlig lagstiftning, särskilt bestämmelser om sammanhållen journalföring i patientdatalagen (2008:355), till följd av en utbyggd verksamhet med strukturerade läkemedelssamtal på apotek redovisas. I detta ligger även att klargöra rollfördelningen mellan den medicinska och farmaceutiska professionen samt principerna för remittering. De redovisningar som lämnas ska hänvisa till det diarie-nummer som detta beslut har.

Läkemedelsverket ska ha löpande avstämningar med Regeringskansliet (Socialdepartementet) under arbetets gång.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Sveriges Apoteksförening, Apotekarsocieteten, Farmaciförbundet, Sveriges farmaceutförbund, Handikappförbunden, Sveriges läkarförbund, Svenska Läkaresällskapet samt Socialstyrelsen.

Bakgrund

I propositionen Omreglering av apoteksmarknaden (prop. 2008/09:145) uttalade regeringen att apoteken på den omreglerade marknaden ska stimuleras att utveckla tjänster och kundkoncept som leder till en bättre läkemedelsanvändning och ökad patientsäkerhet.

Enligt lagen (2009:366) om handel med läkemedel är den som bedriver apoteksverksamhet underställd vissa krav och regler på verksamheten. Apoteken är bl.a. skyldiga att tillhandahålla samtliga förordnade läkemedel, tillhandahålla producentoberoende information och rådgivning om läkemedel samt erbjuda delbetalning av läkemedel. Dessa skyldigheter utgör apotekens huvudsakliga kärnverksamhet.

Vid sidan av de krav på apoteksverksamhet som följer av lagstiftningen och därtill hörande tjänster kan apoteken, gratis eller mot en avgift, erbjuda konsumenterna olika typer av frivilliga farmaceutiska tjänster.

Av Statskontorets utvärdering (Statskontoret 2012:19) framgår att utbudet och omfattningen av farmaceutiska tjänster i dag är begränsad. Som exempel på farmaceutiska tjänster som Apoteket AB erbjöd konsumenterna före apoteksomregleringen nämns tjänsterna bokad rådgivning, Apotekets hälsocoach och blodtrycksmätning. Bokad rådgivning var en gratistjänst medan de två övriga var betaltjänster. År 2009 genomfördes tjänsten Bokad rådgivning vid 70 000 tillfällen. Apoteket AB har fortsatt med tjänsterna även efter omregleringen.

Statskontorets utvärdering visar att åtminstone ett tiotal av dagens apoteksaktörer erbjuder någon form av apoteksnära tjänst på vissa av

sina apotek. Det kan till exempel handla om olika typer av hälsotester, för beställning och abonnemang av receptbelagda läkemedel samt hemleverans av läkemedel.

En av visionerna i den nationella läkemedelsstrategin som regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting tillsammans med en rad aktörer på läkemedelsområdet tog fram år 2011 är ”rätt läkemedelsanvändning till nytta för patient och samhälle”. Apotekare och receptarier har en viktig roll för att upprätthålla en god och patientsäker läkemedelsanvändning. Apoteken genomför årligen etthundra miljoner möten med patienter eller kunder och utgör därmed en stor kontaktyta för dialog utifrån den enskilda patientens behov, med syfte att patienten ska få största möjliga nytta av sin ordinerade läkemedelsbehandling.

Till den nationella läkemedelsstrategin finns en handlingsplan kopplad som beskriver planerade och pågående insatser fördelade på ett antal insatsområden. Det konstaterades i den omvärldsanalys som genomfördes inför revideringen av handlingsplanen 2012 att det fanns behov av att tydliggöra apoteksaktörernas roll i strategin. Parterna har därför beslutat att införa en ny aktivitet, Strukturerade läkemedelssamtal på apotek, i den reviderade handlingsplanen för år 2013 som antogs i oktober 2012.

Ett prioriterat insatsområde inom ramen för den nationella läkemedelsstrategin är att öka samsyn och förståelse för ordinerad behandling. Som ett led i arbetet att uppnå ökad följsamhet till ordinerad behandling har Socialstyrelsen haft i uppdrag att skapa förutsättningar för effektiva läkemedelsgenomgångar och läkemedelsavstämningar i vårdens övergångar. Den 1 september 2012 trädde Socialstyrelsens reviderade föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården i kraft. En vägledning till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården är planerad att publiceras under våren 2013. I Socialstyrelsens uppdrag ingår även att mäta och följa upp effekterna av de läkemedelsavstämningar och genomgångar som kommer att göras efter att vägledningen har publicerats.

Närmare om uppdraget

Försöksverksamheten ska föregås av en kartläggning över befintliga rådgivningsmodeller på apotek, i vilka samverkan mellan farmaceuter och förskrivare sker. Kartläggningen ska sammanställas i en kunskapsöversikt där resultat och effekter av sådana rådgivningsmodeller, i den mån det är möjligt, ska belysas.

Försöksverksamheten ska som en grundrutin bygga på ett förfarande där läkare remitterar till strukturerade läkemedelssamtal och farmaceuter återrapporterar utfallet av det strukturerade läkemedelssamtalet

till läkaren. Det ska även finnas en möjlighet för farmaceuter på apotek att i samråd med förskrivande läkare ta initiativ till ett läkemedels-samtal.

Försöksverksamheten ska inskränkas till en avgränsad patientgrupp där följsamheten till ordinerad behandling är låg och utformas så att en utvärdering av verksamheten är möjlig. I denna del ska Läkemedelsverket särskilt samråda med Farmaciförbundet, Sveriges farmaceutförbund, Handikappförbunden, Sveriges läkarförbund samt Svenska Läkaresällskapet. Socialstyrelsens reviderade föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:1) om läkemedelshantering i hälso- och sjukvården ska beaktas när projektet planeras.

Därtill ska Läkemedelsverket särskilt samråda med Sveriges Apoteks-förening och Apotekarsocieteten avseende vilka apoteksaktörer som ska ingå i försöksverksamheten.

Regeringen avser att avsätta 1 500 000 kronor för 2014 för genomförande och utvärdering av en försöksverksamhet med strukturerade läkemedelssamtal på apotek. Medlen betalas ut i den mån riksdagen beviljar medel för ändamålet.

På regeringens vägnar

Göran Hägglund

Ulrika Vintmyr

Kopia till

Statsrådsberedningen
Finansdepartementet/budgetavdelningen
Socialutskottet
Kammarkollegiet
Socialstyrelsen
Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU)
Statskontoret
Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)
Sveriges Kommuner och landsting (SKL)
Apotekarsocieteten
Farmaciförbundet
Handikappförbunden
Sveriges Apoteks-förening
Sveriges farmaceutförbund
Sveriges läkarförbund
Svenska Läkaresällskapet